

ศึกษา และประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ป่าโคกข้าว อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

THE STUDY AND EVALUATION OF THE POTENTIAL OF ECOTOURISM
SITE, KHOK KRUA FOREST, CHUEN CHOM DISTRICT, MAHASARAKHAM

จรินทร์ พักประไพ¹ ธเนศ ศรีสฤติ² ณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป³ และภัทรวิทย์ ธีรภักดิ์⁴
Charin Phakprapai¹, Tanes Srisatit², Nattapong Chaisaengpratheep³ and Pattarawit Theerapaksiri⁴

^{1 2 3 4} คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
^{1 2 3 4} Faculty of Tourism and Hotel Management, Mahasarakham University, Mahasarakham
E-mail: siam2325@hotmail.com

Received: December 2, 2020
Revised: March 2, 2021
Accepted: April 28, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ป่าโคกข้าว 2) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังกับการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่ป่าโคกข้าว และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ป่าโคกข้าว อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวป่าโคกข้าวจำนวน 178 คนโดยใช้โปรแกรม G*Power ในการกำหนดตัวอย่าง สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Paired t-test การวิเคราะห์ IPA และการประเมินศักยภาพจากแบบประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ศักยภาพป่าโคกข้าว ได้แก่ (1) มีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและเรียนรู้ของแหล่งธรรมชาติ (2) มีการจัดการที่เป็นระบบ และมีการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว และ (3) มีศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และ (4) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและการรับรู้ทั้ง 4 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว 2) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ป่าโคกข้าว อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม (1) ผู้เกี่ยวข้องกับป่าโคกข้าวต้องปรับปรุง และให้ความสำคัญกับป้ายบอกทางให้ชัดเจน และดำเนินการให้ร้านอาหารและเครื่องดื่มมีประสิทธิภาพ และเพียงพอแก่นักท่องเที่ยวในพื้นที่ (2) ต้องให้ความสำคัญกับจุดอ่อนของสถานที่ ได้แก่ ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ การแสดงวัฒนธรรมอีสาน สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ ให้เพียงพอ เหมาะสมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเที่ยว และ (3) ต้องดำรงไว้ซึ่งความมีเสน่ห์ของผู้คนท้องถิ่น และความน่าสนใจของประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ความมีไมตรีจิต การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีกิจกรรมน่าสนใจ เช่น เดินป่า เพราะเป็นโอกาส และจุดแข็งของแหล่งท่องเที่ยว

คำสำคัญ

ศักยภาพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวิเคราะห์ IPA

ABSTRACT

These exploration targets were to 1) evaluate the potential of the Khok Khao Forest ecotourism site, 2) compare the variations between expectations and perceptions of tourists, and 3) propose development guidelines for the development of ecotourism at Khok Khao Forest, Chuen Chom District, Mahasarakham province. The example gathering of 178 people who made a trip to Khok Krua Forest by utilizing G*Power program to set the example. Insights were utilized to examine the information, including mean, percentage, standard deviation, Paired t-test, Importance-Performance analysis: IPA, and likely evaluation from the ecotourism standard appraisal.

The outcomes demonstrated that the site potentials were: 1) there is a fascination for the tourism and learning of nature. 2) There is precise administration and a characterized zone of utilization, 3) there is an assistance place that gives traveler data and comfort to sightseers. Furthermore, the community partakes in sorting out the tourism activities. The expectation and perception, they were found the overall score was high; the highest score was the destination image. The Guidelines for the growth of ecotourism in Khok Khao Forest, Chuen Chom District, Maha Sarakham Province. All concerned to Khok Paeng need to change and pay attention to signs clearly and operate food and beverage stores efficiently and sufficient for tourists in the area. 2. Pay attention to the weaknesses of the site, including the need for facilities for the disabled, has Isan cultural show and enough services, such as parking, sufficient toilets to attract and visit visitors. 3. To retain the charm of the local people. And the needs of local cultural values, hospitality, environmental conservation. And there are interesting things, such as hiking, because it's an opportunity and the strength of tourist attractions.

Keywords

Potential, Ecotourism, Importance-Performance analysis: IPA

ความสำคัญของปัญหา

จังหวัดมหาสารคามได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พ.ศ. 2561 - 2565 ในประเด็นการพัฒนาที่ 3 “การเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร” ในสถานการณ์ท่องเที่ยวของจังหวัดมหาสารคามในปี 2561 จังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยว 92.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากเดิมในปี พ.ศ. 2560 ประมาณ 3.81 ล้านบาท

มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ รวมทั้งสิ้นจำนวน 59,855 คน (Mahasarakham Provincial Government Offices, 2018)

หนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดมหาสารคามที่อำเภอชื่นชมนั้น มีธรรมชาติที่สวยงาม มีวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถเชื่อมโยง และกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวได้ ได้แก่ ป่าโคกข้าว ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 5,387 ไร่ เป็นป่าเบญจพรรณที่มีความอุดมสมบูรณ์มากแห่งหนึ่งของจังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นพวกไม้รัง ตีนเป็ด ยูคา สัก ตะแบก ประดู่ มีสัตว์อาศัยอยู่หลายชนิด เช่น สุนัขจิ้งจอก กระจ่าง และนกนานาชนิด รวมทั้งรูปแบบทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และภูมิประเทศที่สวยงาม อย่างไรก็ตาม ศักยภาพสูงของพื้นที่ยังคงไม่ได้รับการพัฒนา เนื่องจากการขาดความรู้ และเข้าใจในการพัฒนาสถานที่ และการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบกับปัญหา เช่น การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวบางอย่างไม่สามารถทำได้ตลอดทั้งปี และสิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่างทรุดโทรม

การประเมินการท่องเที่ยวเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญในการทำความเข้าใจปัญหา และระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง และกำหนดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวว่ามีด้านใดบ้างที่สำคัญ จะช่วยให้แหล่งท่องเที่ยวและโครงการพัฒนา วางแผนเชิงกลยุทธ์สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม การประเมินว่าแหล่งท่องเที่ยวว่ามีอะไรบ้าง เพื่อเสนอจุดเด่นให้กับนักท่องเที่ยว และสามารถรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้หรือไม่ รวมทั้งวิธีปกป้องและรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้คงไว้ ตลอดถึงความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจด้วย ความท้าทายอยู่ที่วิธีการเพื่อพัฒนาและใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (Lea, 1988 cited in Sebele, 2010) ดังนั้นความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ แต่ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกันในด้านต่าง ๆ จะมีส่วนอย่างมากในการทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจว่าจะไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวได้ (Seng, Konsin, Malai & Suthiprapha, 2012)

การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว หรือบริการ เพื่อให้เกิดการใช้บริการที่เพิ่มขึ้น ต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยลักษณะต่าง ๆ ของผู้ใช้บริการมีอิทธิพลต่อการรับรู้ และการคาดหวัง การรับรู้ของผู้บริโภคเกิดจากการแปลความหมายต่อสิ่งเร้าหรือบริการจากผู้ให้บริการ ซึ่งการรับรู้จะส่งผลต่อความต้องการ ความประทับใจ ความชื่นชอบ โดยการรับรู้ของผู้บริโภค ความต้องการ ความชื่นชอบของผู้บริโภคแต่ละลักษณะจะได้รับอิทธิพลจากความคาดหวังของแต่ละบุคคลความคาดหวังของบุคคลเกิดจากประสบการณ์ในอดีตของผู้ใช้บริการ โดยความคาดหวังเป็นแรงจูงใจผลักดันให้เกิดการใช้บริการ (Schermerhorn, Hunt & Osborn, 2005)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา และประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าโคกข้าว อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งเพื่อให้สมาชิกในชุมชนเกิดการหวงแหนในทรัพยากรท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น และช่วยกระตุ้นภาคเศรษฐกิจของชุมชนและจังหวัดให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้นด้วย

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าโคกข้าว อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม เป็นอย่างไร

2. ความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนป่าโคกข้าวมีลักษณะอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ป่าโคกข้าว อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังกับการรับรู้ของผู้ใช้บริการในป่าโคกข้าว อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ป่าโคกข้าว อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้ประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าโคกข้าว จำนวน 3 คน คือ เจ้าหน้าที่สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกาฬสินธุ์ 1 คน เจ้าหน้าที่วิจัยกองวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 1 คน และเจ้าหน้าที่วิชาการ คณะการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 1 คน และ 2) นักท่องเที่ยวซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power 3.1 กำหนดขนาดอิทธิพล .50 ค่าความคลาดเคลื่อน .05 และอำนาจทดสอบ .95 (Hair, Black, Babin & Anderson, 2010) ได้เท่ากับ 178 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

1) แบบประเมินแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ (Department of Tourism, 2015) มาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยนี้ โดยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้ – ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ – การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน – การจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก และ การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้คะแนนมี 2 วิธี คือ วิธีแรก ให้คะแนนโดยพิจารณาว่าแหล่งท่องเที่ยวมีคุณสมบัติตรงกับดัชนีชี้วัดข้อใดมากที่สุด และให้ค่าคะแนนได้เพียงข้อเดียว (มีค่าคะแนน 0-5 คะแนน) วิธีที่ 2 ให้คะแนนโดยพิจารณาว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีคุณสมบัติตรงกับดัชนีชี้วัดข้อใดบ้าง โดย 1 ข้อจะมีค่า 1 คะแนน หากไม่มีคุณสมบัติตรงกับตัวชี้วัดใดเลยมีค่า (0 คะแนน) หากมีคุณสมบัติครบทุกข้อ (5คะแนน) แล้วนำคะแนนคูณกับค่าน้ำหนัก จะได้เป็นค่าคะแนนนำคะแนนที่ได้ไปเทียบกับระดับมาตรฐานที่กำหนดไว้

2) แบบสอบถาม สำหรับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยว จะใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ปลายปิด (Closed-end Question) โดยผู้วิจัยอ้างอิงและประยุกต์แบบสอบถามให้เข้ากับงานวิจัยครั้งนี้ โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา และสถานภาพสมรส เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ และเป็นคำถามแบบปลายปิด ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวัง และการรับรู้ของนักท่องเที่ยว

ประกอบด้วย 4 ด้าน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือกตอบ 5 ระดับ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะแสดงระดับความคาดหวัง และการรับรู้

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนได้ตรวจสอบข้อมูลโดยการทดสอบความตรง (Test of Validity) ด้วย IOC (Tirakanan, 2008) การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) มีเกณฑ์กำหนดค่าของข้อมูล $IOC \geq 0.6$ หมายความว่า คำถามข้อนั้นจะวัดได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ดำเนินการวิจัยต่อไปได้ทันที

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบมาตรฐานประเมินแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวจำนวน 178 คน จะสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ในช่วงสิงหาคม-กันยายน 2563 และรับแบบสอบถามคืน พร้อมตรวจสอบความเรียบร้อย การจัดทำกับข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบความคาดหวังและการรับรู้ด้วยเทคนิค IPA (Importance Performance Analysis) มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ (Martilla & James, 1977) จะใช้ค่า 3.00 มาวัดการกำหนดค่าเฉลี่ยระดับของความคาดหวังหรือการรับรู้ ตั้งแต่มากถึงมากที่สุด และแบ่งการวิเคราะห์เป็น 4 Quadrant (Choi & Chu, 2000) ได้แก่ Quadrant I (Concentrate Here), Quadrant II (Keep up the good Work), Quadrant III (Low Priority) และ Quadrant IV (Possible Overkill)

2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จะใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Paired – Sample t-test

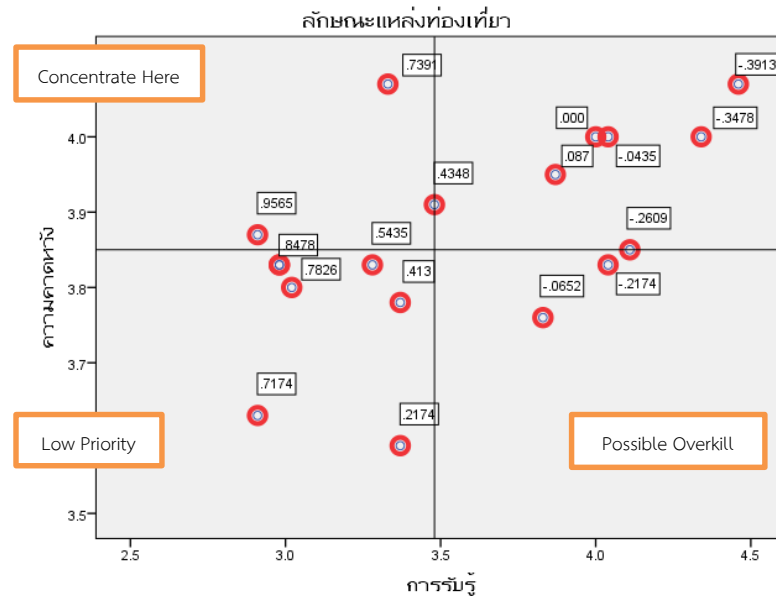
ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าโคกข้าว พบว่า ผลรวมเฉลี่ยของผู้ประเมินศักยภาพทั้ง 3 ท่านอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 78) แสดงว่า ป่าโคกข้าว มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ มีรายละเอียดดังนี้ 1) ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าโคกข้าว มีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและเรียนรู้ของแหล่งธรรมชาติ มีสัตว์ พืช หรือธรณีสัณฐานประเภทที่พบได้น้อยแห่งในประเทศไทยและโอกาสที่จะพบเห็นมีปานกลาง มีความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ และแหล่งธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนอย่างเห็นได้ชัด มีหลักฐานการตั้งถิ่นฐาน และเป็นแหล่งวัฒนธรรมในอดีต และป่าโคกข้าวมีสถิติการเกิดเหตุอันตราย 1-2 ครั้งในรอบ 5 ปี 2) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน มีการจัดการที่เป็นระบบมีการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ และพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว มีการจัดการด้านสิ่งก่อสร้างและสาธารณูปโภค เช่น ถนน น้ำ ไฟฟ้า ห้องสุขา ที่เหมาะสมและกลมกลืนกับสภาพพื้นที่ มีการจัดการด้านอาหารและโภชนาการที่ถูกสุขลักษณะ และกำจัดของเสียอย่างถูกวิธี มีการจัดการด้านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม นอกจากนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น มีการศึกษา วิจัยสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ มีการเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ตามแผนการดำเนินงาน มีการวิเคราะห์ประเมินผลกระทบและมีการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิด

3) การจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก มีศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในด้านการประหยัดพลังงานและการกำจัดของเสียอย่างถูกวิธี รวมทั้งคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์ มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศ และการอนุรักษ์ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยว และ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น และมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น นอกจากนี้ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว การขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง

2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังกับการรับรู้ของผู้ใช้บริการในป่าโคกข้าว อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังทั้ง 4 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ บริการอื่น ๆ และมีการรับรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าโคกข้าว ด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสมบูรณ์ของธรรมชาติ รองลงมา คือ วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิด IPA พบว่า ส่วนที่ 1 เฟ่งความสนใจ (Concentrate Here) คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับคุณลักษณะแหล่งท่องเที่ยว นั้น แต่ผลการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพต่ำ แหล่งท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพของคุณลักษณะแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ มีป้ายบอกทางชัดเจน (.739) และร้านอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอ (.957) ส่วนที่ 2 ทำดีแล้วรักษาเอาไว้ (Keep up the Good Work) คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะ และเห็นว่าผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพดี แสดงว่าผู้ให้บริการมีการจัดการที่ดีแล้วตามการรับรู้ของนักท่องเที่ยวและควรรักษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไว้ ได้แก่ ความมีไมตรีจิต (.087) ความสมบูรณ์ของธรรมชาติ (-.391) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของป่าโคกข้าว (-.348) มีกิจกรรมน่าสนใจ (.000) เช่น เดินป่า สถานที่ท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์ (-.043) ส่วนที่ 3 ลำดับความสำคัญต่ำ (Low Priority) คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเห็นว่าคุณลักษณะนั้นไม่มีความสำคัญและในขณะเดียวกันผลการดำเนินงานก็ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ให้บริการสามารถที่จะให้ความสำคัญกับคุณลักษณะนั้นได้ ได้แก่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ (.717) การแสดงวัฒนธรรมอีสาน (.217) สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ห้องน้ำ (.783) ระยะเวลาเปิด-ปิด เหมาะสม (.543) ห้องสุขาสะอาด (.848) ส่วนที่ 4 มีโอกาสล้มเลิก (Possible Overkill) คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับคุณลักษณะนั้นต่ำ แต่ในขณะเดียวกันก็รู้สึกว่าได้รับบริการบริการที่ดี ซึ่งผู้ให้บริการสามารถจัดสรร หรือ เปลี่ยนกำลังการผลิตและทรัพยากรในส่วนนี้ไปใช้ประโยชน์ในส่วนอื่น ๆ ได้ ได้แก่ ความมีเสน่ห์ของผู้คนท้องถิ่น (-.217) และความน่าสนใจของประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น (-.065)



ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์ IPA ความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนป่าโคกข้าว

การทดสอบสมมติฐาน นักท่องเที่ยวมีการรับรู้และความคาดหวังแตกต่างกัน โดยนักท่องเที่ยวมีการรับรู้มากกว่าความคาดหวังในประเด็นความสมบูรณ์ของธรรมชาติ ($t = -3.56, p < .001$) สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ ($t = 3.98, p < .001$) ร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ($t = 4.49.20, p < .001$) ห้องสุขาสะอาด ($t = 4.37, p < .001$) ถึงขยะเพียงพอ ($t = 3.85, p < .001$) มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ($t = 4.39, p < .001$) มีป้ายสัญลักษณ์บอกทางชัดเจน ($t = 4.31, p < .001$) สภาพเส้นทางในการเดินทางดี ($t = 2.49, p < .001$) และระยะเวลาในการเปิดปิดเหมาะสม ($t = 3.72, p < .001$) จึงยอมรับสมมติฐาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21-30 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับปริญญาตรี ทำงานบริษัทเอกชน รายได้ 15,001-30,000 บาท สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukkham (2014) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการบริการจัดการตลาดน้ำแบบดั้งเดิมและตลาดน้ำแบบจำลอง พบว่า เพศหญิง มีอายุ 21-30 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับปริญญาตรี ทำงานบริษัทเอกชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rongchong, Lakbanchong & Sangkhaduang (2018) ความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อร้านขนมจีนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า นักท่องเที่ยวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-30,000 บาท และประกอบอาชีพพนักงานเอกชน และสอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวว่า การตัดสินใจเลือกจุดหมายปลายทางของการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวขึ้นเชื่อมโยงอย่างมากกับลักษณะทางสังคมวิทยา (Ezebilo, 2016; Kara & Mkwizu, 2020) โดยปัจจัยทางสังคมและประชากรของแต่ละบุคคล รวมถึงอายุ การศึกษา รายได้ ตลอดจนขนาดของครอบครัวอาจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับ

การเลือกแหล่งท่องเที่ยว ตัวแปรเหล่านี้อาจส่งผลต่อต้นทุนรวมของการเยี่ยมชมของบุคคลหรือกลุ่มนักท่องเที่ยวที่จะต้องจ่ายในการเดินทางได้ (Leh, Mokhtar & Rambeli, 2020)

นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังทั้ง 4 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chen (2017) พบว่า ระดับความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมระดับความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kosawang, Natepradit & Saengadsapaviriya (2019) พบว่า ภาพลักษณ์โฮมสเตย์การรับรู้คุณค่าคุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจ และความภักดีเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า ทั้ง 5 ปัจจัยอยู่ในระดับมากทั้งหมด สอดคล้องกับแนวคิดความคาดหวังที่ว่า ผู้บริโภคจะประเมินผลิตภัณฑ์และบริการตามความคาดหวังที่ตั้งไว้ โดยทั่วไปความคาดหวังของลูกค้าหมายถึง ความเชื่อที่ทำหน้าที่เป็น มาตรฐานผู้บริโภคหรือจุดอ้างอิงทั้งในตัวผู้บริโภค พฤติกรรมและความพึงพอใจ นอกจากนี้ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวยังเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ถ้านักท่องเที่ยวมีความคาดหวังต่ำก็มีโอกาสน้อยที่จะเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางหรือเข้าร่วมในกิจกรรมบางอย่าง (Verain, 2015) ความคาดหวังเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเนื่องจากผู้บริโภคตระหนักถึงบริการทางเลือก ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลโดยตรงต่อพวกเขา และส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้คุณค่าและความพึงพอใจ ความคาดหวังต่อแหล่งท่องเที่ยวสามารถเป็นพื้นฐานสำหรับการประเมินค่าใช้จ่ายและบริการที่ส่งมอบ (มูลค่าที่รับรู้) (Aliman, Hashim, Mohd Wahid & Harudin, 2016)

นักท่องเที่ยวมีการรับรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าโคกข้าว ด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสมบูรณ์ของธรรมชาติสอดคล้องกับงานวิจัยของ Luangon (2016) พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ทางกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการรับรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าโคกข้าว โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยความมีเฉลี่ยสูงสุด การมีเสน่ห์ของผู้คนท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phetchamart (2018) พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ที่สำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ด้านบริการอื่น ๆ นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการรับรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีกิจกรรมน่าสนใจ เช่น เดินป่า สอดคล้องกับแนวคิดการรับรู้ ระบุว่า การรับรู้ของผู้มาเยือนเป็นการรับรู้โดยรวมของนักท่องเที่ยวต่อภาพลักษณ์จุดหมายปลายทาง ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญและช่วยกระตุ้นนักท่องเที่ยวเลือกแหล่งท่องเที่ยว การรับรู้ประสบการณ์ของคนอื่นที่เกี่ยวข้อง จากสิ่งรอบข้าง สภาพแวดล้อมและกิจกรรม (Said & Maryono, 2018)

ความคาดหวังและการรับรู้

ผลการวิเคราะห์โดยใช้ IPA พบว่า ส่วนเฟ่งความสนใจ (Concentrate Here) คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับคุณลักษณะแหล่งท่องเที่ยว นั้น แต่ผลการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพต่ำ แหล่งท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพของคุณลักษณะแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ป้ายบอกทางชัดเจน และร้านอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งสถานที่ต้องปรับปรุงในส่วนนี้ให้มากขึ้น เนื่องจากลูกค้ากลุ่มเป้าหมายให้ความสำคัญกับส่วนนี้สูง ซึ่งเป็นอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องดำเนินการเพื่อลดอุปสรรคให้น้อยลง

(Jaroenwisan, 2009) ส่วนทำดีแล้วรักษาเอาไว้ (Keep up the Good Work) คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะ และเห็นว่าผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพดี แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้บริการมีการจัดการที่ดีแล้วตามการรับรู้ของนักท่องเที่ยวและควรรักษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไว้ ได้แก่ ความมีเมตตาริจิต ความสมบูรณ์ของธรรมชาติ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของป่า โคกข้าว และมีกิจกรรมน่าสนใจ เช่น เดินป่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rasovska, Kubickova & Rygllova (2020) พบว่า ลักษณะทางกาย ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ ส่วนลำดับความสำคัญต่ำ (Low Priority) คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเห็นว่าคุณลักษณะนั้นไม่มีความสำคัญและในขณะเดียวกันผลการดำเนินงานก็ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ให้บริการสามารถที่จะให้ความสำคัญกับคุณลักษณะนั้นได้ ได้แก่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ การแสดงวัฒนธรรมอีสาน สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ ระยะเวลาเปิด-ปิด เหมาะสม และห้องสุขาสะอาด ส่วนนี้เป็นจุดอ่อนของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องให้ความสำคัญ เพื่อพัฒนาให้จุดอ่อนกลายเป็นจุดแข็งในอนาคต (Jaroenwisan, 2009) และส่วนมีโอกาสมล็ดเกิน (Possible Overkill) คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับคุณลักษณะนั้นต่ำ แต่ในขณะเดียวกันก็รู้สึกว่าได้รับบริการที่ดี ซึ่งผู้ให้บริการสามารถจัดสรรทรัพยากรในส่วนนี้ไปใช้ประโยชน์ในส่วนอื่น ๆ ได้ ได้แก่ ความมีเสน่ห์ของผู้คนท้องถิ่น และความน่าสนใจของประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

การทดสอบสมมติฐาน

นักท่องเที่ยวมีการรับรู้และความคาดหวังแตกต่างกัน โดยนักท่องเที่ยวมีการรับรู้มากกว่าความคาดหวังในหลายประเด็น ได้แก่ ความสมบูรณ์ของธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ และร้านอาหารและเครื่องดื่ม ห้องสุขาสะอาด สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ จึงยอมรับสมมติฐาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Sroysing, 2016) พบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในคุณภาพการบริการ ผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการในภาพรวมเป็นค่าบวก โดยค่าเฉลี่ยการรับรู้สูงกว่าความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการ ตรงกับแนวคิดคุณภาพของ (Parasuraman, Zeithamal & Berry, 1988) ที่ว่า การรับรู้จริงจากการบริการที่ได้รับจริงมีมากกว่าความคาดหวังต่อคุณภาพบริการ ($E < P$) ก็จะเป็นการบริการที่มีคุณภาพเหนือความพึงพอใจที่ผู้บริโภคคาดหวัง หากความคาดหวังต่อคุณภาพบริการมีมากกว่าการรับรู้จริงจากการบริการที่ได้รับจริง ($E > P$) ผู้บริโภคจะไม่พอใจการบริการได้รับ

ผลการประเมินแหล่งท่องเที่ยว การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าโคกข้าว พบว่า 1) มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าโคกข้าวมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและเรียนรู้ของแหล่งธรรมชาติ มีสัตว์ พืช หรือธรณีสัณฐานประเภทที่พบน้อยแห่งในประเทศไทยและโอกาสที่จะพบเห็นมีปานกลาง มีความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ และแหล่งธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนอย่างเห็นได้ชัด มีสถิติการเกิดเหตุอันตราย 1-2 ครั้ง ในรอบ 5 ปี 2) ป่าโคกข้าวมีการจัดการที่เป็นระบบมีการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ และพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว มีการจัดการด้านสิ่งก่อสร้างและสาธารณูปโภค เช่น ถนน น้ำ ไฟฟ้า ห้องสุขา ที่เหมาะสมและกลมกลืนกับสภาพพื้นที่ มีการศึกษา วิจัยสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ 3) ป่าโคกข้าวมีศูนย์บริการที่ให้

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศ และการอนุรักษ์ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยว และ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น และมีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น นอกจากนี้ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว การขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง

จากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าโคกข่าวนั้น พบว่า สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ (Thailand Institute of Scientific and Technological Research (TISTR), 1999; UNWTO, 2002) กล่าวว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ดำเนินการภายใต้ขีดจำกัดความสามารถของธรรมชาติและต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว และประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้นักท่องเที่ยวถูกดึงดูดโดยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเอง เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งในวัฒนธรรมอื่น ๆ และได้สัมผัสกับความหลากหลายทางชีวภาพ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อในทางลบ (Beaumont, 2011)

แนวทางการพัฒนาป่าโคกข่าว

1. ผู้เกี่ยวข้องกับป่าโคกข่าวต้องปรับปรุง และให้ความสำคัญกับป้ายบอกทางให้ชัดเจน และดำเนินการให้ร้านอาหารและเครื่องดื่มมีประสิทธิภาพ และเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวในพื้นที่ เนื่องจากลูกค้ากลุ่มเป้าหมายให้ความสำคัญกับส่วนนี้มาก 2. ผู้เกี่ยวข้องกับป่าโคกข่าวต้องให้ความสำคัญกับจุดอ่อนของสถานที่ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ การแสดงวัฒนธรรมอีสาน สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ ระยะเวลาเปิด-ปิด เหมาะสม และห้องสุขาสะอาด ต้องดำเนินการให้เพียงพอ เหมาะสม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเที่ยว 3. ผู้เกี่ยวข้องกับป่าโคกข่าวต้องดำรงไว้ซึ่งความมีเสน่ห์ของผู้คนท้องถิ่น และความน่าสนใจของประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ความมีเมตตาริฉัตร ความสมบูรณ์ของธรรมชาติ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของป่าโคกข่าว และมีกิจกรรมน่าสนใจ เช่น เดินป่า เพราะเป็นโอกาส และจุดแข็งของแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวป่าโคกข่าว ต้องให้ความสำคัญกับลำดับความสำคัญต่ำ (Low Priority) ได้แก่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ การแสดงวัฒนธรรมอีสาน สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ ระยะเวลาเปิด-ปิด เหมาะสม ห้องสุขาสะอาด ซึ่งเป็นจุดอ่อนของแหล่งท่องเที่ยว ต้องจัดทำแผนการปรับปรุงและแก้ไขให้ดีขึ้น เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจ

1.2 ส่วนแห่งความสนใจ (Concentrate Here) แหล่งท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพของคุณลักษณะแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ มีป้ายบอกทางชัดเจน และร้านอาหารและเครื่องดื่มให้มีมากขึ้น และเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์หาข้อแตกต่าง เพื่อกำหนดแผน และพัฒนาต่อไป

2.2 การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative research) ซึ่งเป็นการทราบข้อมูลในภาพกว้าง ดังนั้น ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม (qualitative research) เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึกในความคาดหวังและการรับรู้

References

- Aliman, N. K., Hashim, S. M., Mohd Wahid, S. D. & Harudin, S. (2016). Tourists' Satisfaction with a Destination: An Investigation on Visitors to Langkawi Island. **British Journal of Marketing Studies**, 4(5), 1-20.
- Beaumont, N. (2011). The third criterion of ecotourism: are ecotourists more concerned about sustainability than other tourists? **Journal of Ecotourism**, 10(2), 135-148.
- Chen, Z. (2017). **Expectations and Perceptions of Chinese Tourists towards tourism in Muang District of Chiang Mai Province**. Master of Arts, Business Administration. Graduate School, Chiang Mai University.
- Choi, T. & Chu, R. (2001). Determinants of hotel Guests's satisfaction and repeat patronage in the Hong Kong hotel industry. **International Journal of Hospitality Management**. 20. 277-297.
- Department of Tourism. (2015). **Khūmū kān truat pramoēn mātrathān khunnaphāp læng thōngthiēo choēng Niwēt** [Guide for the Inspection of Ecological Tourism Quality Standards]. Bangkok: The war veteran's affairs office printing under the royal patronage.
- Ezebilo, E. (2016). Economic value of a non-market ecosystem service: an application of the travel cost method to nature recreation in Sweden. **International Journal of Biodiversity Science, Ecosystem Services & Management**. 12(4), 314-327.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010). **Multivariate Data Analysis**. (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Jaroenwisan, K. (2009). **Rūpbæp kāntalā thī moṣom khōng sathanthī čhat ngān samrap 'utsāhakammai nai prathēt** [Appropriate Marketing Model of Venes for MICE Industry in Thailand]. Doctor of Philosophy in Tourism Development. Mae Jo University.
- Kara, N. S. & Mkwizu, K. H. (2020). Demographic factors and travel motivation among leisure tourists in Tanzania. **International Hospitality Review**. 34(1), 81-103.
- Kosawang, P., Natepradit, N. & Saengadsapaviriya, J. (2019). **Khwāmsamphan choēng sāhēt khōng patchai samkhan kap khwām phakdī choēng phruttkam khōng nakthōngthiēo chāo Thai tō kānthōngthiēo hōmsatē nai khēt phāk nūā tōn**

- bon khōng prathēt [The Causal Relationships of Key Factor and Behavioral Loyalty of Thai Tourist to Homestay in the Upper northern Thailand]. **Journal of Modern Management Science**. 12(1), 34 - 50.
- Leh, F. C., Mokhtar, F. Z. & Rambeli, N. (2020). Influences of Tourists' Socio-Demographic Characteristics in Determining the Visits or Re-Visited to Perak's Hot Springs using Logistic Regression Model. **Journal of Critical Reviews**, 7(6), 516-522.
- Luangon, P. (2016). **Kānraprū phāplak kānthōngthīeo thī song phon tō khwām tangchāi dōenthāng pai thōngthīeo Taiwan khōng nakthōngthīeo chāo Thai nai khēt Krung Thēp Maha Nakhōn** [Perception of Tourism Image Affecting Intention to Travel to Taiwan of Thai Travelers in Bangkok]. Master of Arts, Business Administration. Graduate School, Bangkok University.
- Maharakham Provincial Government Offices. (2018). **Yutthasāt kānphatthana chāngwat** [Strategy of Maharakham Province]. Retrieved from <http://www.maharakham.go.th/>
- Martilla, J. A. and James, J. C. (1977). Importance-Performance Analysis. **Journal of Marketing**. 41, 77-79.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A. & Berry, L. L. (1988). SERVQUA: A Multi-item Scale for Measuring Consumer Perception of Service Quality. **Journal of Retailing**. 64(1), 12-40.
- Phetchamart P. (2018). **Kānraprū sakkayaphāp thāngkān thōngthīeo thī mī 'itthiphon tō khwāmphungphōchāi khōng nakthōngthīeo chāo Thai nai kān mā yuān chāngwat 'uthai thānī** [Perceptions of Tourism Potential Affecting the Satisfaction of Thai Tourists Visiting Uthai Thani Province]. Graduate School Conference 2018, Suan Sunandha Rajabhat University, 519-527.
- Rasovska, I., Kubickova, M., & Ryglova, K., (2020). Importance–performance analysis approach to destination management. **Tourism Economics**. XX(X), 1-18.
- Roungchong, J., Lakbanchong, T. & Sangkhaduang, T. (2018). **Khwāmphungphōchāi tō sō won prasom thāngkān talāt khōng nakthōngthīeo chāo Thai tō rān khanomchīn nai khēt 'amphōē muāng chāngwat nakhōn sī tham rāt**. [Satisfaction toward Marketing Mix (7Ps) of Thai Tourists Kanom Jeen Restaurants in Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province]. **RMUTTO Social Science Journal**. 9(1), 9-19.

- Said, J. & Maryono, M. (2018). Motivation and Perception of Tourists as Push and Pull Factors to Visit National Park. **ICENIS 2017**. 1-5.
- Schermerhorn, J. R., Hunt, J. G., & Osborn, R. N. (2005). **Organizational Behavior**. (9th ed.). John Wiley & Sons, Inc.
- Sebele, L. S. (2010). Community-based tourism ventures, benefits and challenges: Khama Rhino Sanctuary Trust, Central District, Botswana. **Journal of Tourism Management**. 31(1), 136-146
- Seng, V. T., Kongsin, P., Malai, W. & Suthiprapha, N. (2012). **Kānpromœn sakkayaphāp khōng læng thōngthiēo phūā chāt sēnthāng thōngthiēo khruākhaī sām phan bōk. Rāingān sūp nuāngchāk kān prachum wichākān witthayasāt læ theknōloyī phāk tawan ‘ōk chiāng nūā** [Evaluation of the potential of tourist attractions to create network tourism routes at Sam Phan Bok]. Report from the Science and Technology Conference Northeast, 122-129.
- Sroysing, K. (2016). Khwāmkhātwang læ kānraprū tō khwāmphungphōchāi nai khunnaphāp kān bōrikān khōng phūchāi bōrikān rōngræm nai khēt mūāng Phatthaya chāngwat Chon Buri [Customers' Expectations and Perception towards Satisfaction of Hotels' Service Quality in Pattaya City, Chonburi Province]. **Dusit Thani College Journal**. 10(1), 216-238.
- Sukkham, P. (2014). Khwāmphungphōchāi khōng nakthōngthiēo chāo Thai thī mī tō kānbōrihān chāt kān talātnam bāep dangdœm læ talātnam bāepchamlōng. [Thai Tourist Satisfaction towards Management of Original Floating Market and Rebuilt Floating Market]. Master of Business Administration. **Journal of Management and Marketing**. 2(2), 129-131.
- Thailand Institute of Scientific and Technological Research (TISTR). (1999). **Rāingān khan sutthāi kāndamnoēn kānkamnot nayōbāi kānthōngthiēo chōēng Niwēt** [Action to Establish Eco-tourism Policy: performance report: Final Report]. Thailand Institute of Scientific and Technological Research (TISTR). Bangkok: Tourism Authority of Thailand.
- Tirakanan, S. (2014). **Rabiāp withikān wichai thāng sangkhommasāt: nāothāng sū kān patibat** [Social Science Research Methodology]. (12nd ed.) Bangkok: Chulalongkorn University Printing.
- UNWTO. (2002). **Ecotourism and protected areas**. Retrieved from <http://unwto.org/en/content/ecotourism-and-protected-areas>
- Vérain, L. (2015). **Tourist Motives, Expectations and Satisfaction**. MSc Thesis Cultural Geography.